

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi viestintähallinnosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan telehallinnosta annettu laki korvattavaksi uudella viestintähallinnosta annetulla lailla. Uudella lailla muutettaisiin Telehallintokeskuksen nimi sekä tehtäisiin eräitä lakitekniisiä korjauksia. Tarkoituksena on muuttaa myös telehallinnosta annettu valtioneuvoston asetus. Ehdotuksen mukaan Telehallintokeskuksen nimi muutet-

taisiin Viestintävirastoksi.

Viestintävirasto hoitaisi viestinnän hallintotehtäviä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla. Viraston tarkoituksena olisi tietoyhteiskuntakehityksen edistäminen toimialallaan.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2001.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Telehallintokeskus on perustettu telehallinnosta 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla lailla (518/1988), joka tuli voimaan 1 päivänä lokakuuta 1988. Tarkemmat säännökset Telehallintokeskuksesta sisältyvät telehallinnosta 25 päivänä toukokuuta 2000 annettuun valtioneuvoston asetukseen (478/2000).

Telehallintokeskuksen perustaminen liittyi posti- ja telehallituksen muuttamiseen liikelaitokseksi. Kahdessatoista vuodessa viraston toimintaympäristö on muuttunut perin pohjin. Alun perin Telehallintokeskuksen perustehtäviksi määriteltiin radio- ja televiestinnän

lupa- ja valvontaviranomaistehtävät. Telehallintokeskuksen toimenkuva on jatkuvasti laajentunut alkuperäisen tehtäväalueen ulkopuolelle.

Vuoden 1994 alusta Telehallintokeskuksen tehtäväkuvaa laajennettiin postitoimintalain (907/1993) nojalla postitoiminnan ohjaukseen, valvontaan ja standardointiin. Kesäkuusta 1997 lähtien Telehallintokeskus on myöntänyt Internet-tietoverkon verkkotunnuksia eli .fi-juuren alaisia domain-nimiä telemarkkinalain (396/1997) ja telemarkkina-asetuksen (424/1997) nojalla.

Vuoden 1999 alusta Telehallintokeskus sai hoitaakseen televisio- ja radiotoiminnan valvonnan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) nojalla. Keskeinen osa tehtä-

väkenttää on varmistaa, että Suomessa toimivat televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat noudattavat mainonnan määrää ja ohjelmistoon sijoittelua sekä sponsorointia koskevia velvoitteita. Telehallintokeskus valvoo myös lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien lähetysaikoja sekä eurooppalaisten ohjelmien ja riippumattomien tuottajien ohjelmien osuuksia ohjelmistoista.

Telehallintokeskuksen tehtäviin lisättiin niin ikään vuoden 1999 alusta televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilta kerättävien toimilupamaksujen hallinnointi, josta säädetään valtion televisio- ja radorahastosta annetulla lailla (745/1998). Tämän lain nojalla Telehallintokeskus perii toimilupamaksut hoitamaansa valtion televisio- ja radorahastoon sekä määrää ja tarkistaa maksuprosentin.

Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettu laki (565/1999) tuli voimaan heinäkuussa 1999. Telehallintokeskus on lain noudattamista valvova viranomaisena.

1.2. Nykytilan arviointi

Telehallintokeskuksen toimiala on merkittävässä murrosvaiheessa, jossa keskeisinä muutostekijöinä ovat Internetin ja matkaviestinpalveluiden vahva kasvu ja globalisaatio sekä sähköisen asioinnin ja kaupankäynnin tuomat uudet haasteet. Käynnissä oleva televiestinnän, informaatioteknologian ja mediaviestinnän konvergenssi eli yhdentymisen on yksi suurimmista muutosprosesseista toimialan historiassa. Konvergenssia edesauttaa muun muassa Internetin nopea kasvu sekä radio- ja televisioverkkojen digitalisointi, joka mahdollistaa verkkojen käytön myös muussa viestinnässä. Konvergenssi vaatii uutta näkökulmaa viestintäverkkojen ja palvelujen hallintoon.

Toimialan kehitys tuo Telehallintokeskukselle nykyistä laajemman roolin tietoyhteiskunnan asiantuntijana. Laajemman asiantuntimuksen vaatimus ulottuu myös kansainvälisyyteen. Viestintähallinnon on hankittava riittävän laaja näkökulma eurooppalaiseen ja maailmanlaajuiseen kehitykseen.

Toimintaympäristön muutos huomioon ottaen Telehallintokeskuksessa on vuonna 2000 käynnistetty useita kehittämissuunnitel-

ja. Projektit on käynnistetty Telehallintokeskuksen toiminnasta tehdyn kartoituksen tulosten perusteella. Keskeistä on varsinaisen toiminnan kehittäminen. Painopisteitä ovat muun muassa viestinnän tietosuojaan, tietoturvaan ja sisällön valvontaan liittyvät uudet tehtävät sekä viraston sisäisten menettelytapojen kehittäminen.

Viraston päätöksentekojärjestelmää on kevennetty lakkauttamalla Telehallintokeskuksen johtokunta telehallinnosta annetulla valtioneuvoston asetuksella. Samalla on säädetty mahdollisuus luoda viraston päätöksenteon tueksi neuvottelukuntajärjestelmä, jonka avulla saadaan käyttöön laaja asiantuntemus sidosryhmien piiristä.

Nyt käynnissä olevassa vaiheessa ehdotetaan Telehallintokeskuksen nimi muutettavaksi vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Samalla toteutetaan myös välttämättömät, etenkin perustuslain uudistamisesta johtuvat toimenpiteet.

2. Ehdotetut muutokset

Telehallintokeskuksen nimi ehdotetaan muutettavaksi uudella lailla niin, että se vastaisi paremmin viraston nykyistä laajaa tehtäväkuvaa. Muutos olisi osa Telehallintokeskuksen kehittämishanketta. Telehallintokeskuksen tehtäviä ei tässä vaiheessa muutettaisi. Uusi laki ehdotetaan säädettäväksi, koska nimenmuutos ja muut tekniset muutokset koskisivat lähes kaikkia telehallinnosta annetun lain pykäläiä.

Telehallintokeskuksen toimintaa nykyisin sääntelevä telehallinnosta annettu laki on nimikkeeltään liian suppea. Tästä syystä uudelle laille ehdotetaan nimikettä, joka määrittelee viraston toimialan riittävän kattavasti. Koska kaikki Telehallintokeskuksen toimialan tehtävät liittyvät viestintään, uuden lain nimikkeeksi tulisi laki viestintähallinnosta.

Telehallintokeskus ei viraston nimenä vastaa enää viraston tehtäväkuvaa eikä varsinaaan tulevaisuudessa. Telehallintokeskus hoitaa nykyisin teleasioiden lisäksi muun muassa yksityisyyden suojaan ja tietoturvaan liittyviä asioita, televisio- ja radiotoiminnan valvontaa ja toimilupamaksujen hallinnointia sekä postitoiminnan ohjausta, valvontaa ja standardointia.

Viraston laajan toimintakentän vuoksi tulisi välttää nimestä aiheutuvia rajoitteita. Esimerkiksi "tele" olisi nimen osana merkitykseltään rajoittava. Nimeksi ehdotetaan Viestintävirasto.

Nimi Viestintävirasto kattaisi Telehallintokeskuksen koko toimialan. Se olisi lyhyt, ytimekäs ja selkeä. Nimi olisi myös riittävän laaja kattamaan mahdolliset tulevat tehtävät eikä se olisi sidoksissa yksittäisiin viestintätekniikoihin.

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt ehdotetusta nimestä lausunnon Kotimaisten kielten tutkimuskeskukselta. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus pitää Viestintävirasto-nimeä lyhyenä ja helppokäyttöisenä. Lausunnossa suositetaan Viestintävirasto-nimen käyttöä viraston suomenkielisenä nimenä myös epävirallisissa yhteyksissä.

Laista poistettaisiin telehallinnosta annetun lain 3 §:ään sisältyvä säännös, jonka mukaan ministeriö voi yksittäistapauksissa pidättää ratkaistavakseen Telehallintokeskuksen rat-

kaistavaksi kuuluvan asian. Liikenne- ja viestintäministeriö ei ole yhtään kertaa käyttänyt säännöksen mukaista ratkaisuoikeuttaan. Säännöksen poistamisella halutaan korostaa viraston itsenäistä ratkaisuvalltaa.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksen taloudelliset vaikutukset rajoittuvat Telehallintokeskukselle nimenvaihdoksesta aiheutuviin kustannuksiin.

4. Asian valmistelu

Asiaa on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, valtiovainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta ja Telehallintokeskukselta. Saadut lausunnot on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Viestintävirasto.* Viestintävirasto hoitaisi viestinnän hallintotehtäviä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla. Viraston tarkoituksena olisi tietoyhteiskuntakehityksen edistäminen toimialallaan.

Telehallinnosta annetun lain 1 §:n kaltaiselle tehtävälueitelolle ei katsota olevan tarvetta, koska Viestintäviraston pääasiallisista tehtävistä säädetään 2 §:ssä.

2 §. *Viestintäviraston tehtävät.* Pykälässä lueteltaisiin Viestintäviraston tehtävät, jotka pääosin vastaisivat telehallinnosta annetun lain 2 §:ään sisältyviä tehtäviä siten muutettuina kuin lainsäädännön uudistukset edellyttävät.

Telehallinnosta annetun lain 2 §:n 1 kohdassa luetellut valvontatehtävät ja 1a kohdan mukaiset muut tehtävät lueteltaisiin nyt yhdessä kohdassa selkeyden vuoksi.

Tehtävälueitelosta poistettaisiin tele- ja radiolaitteiden teknistä tarkastustoimintaa ja niiden käytön valvontaa koskeva kohta. Tele- ja radiolaitteiden tekninen tarkastus ei ole kuulunut Telehallintokeskuksen pääasiallisiin

tehtäviin sen jälkeen, kun radiolaitteiden kansallinen tyyppihyväksyntä on lähes kokonaan lopetettu.

3 §. *Asetuksenantovaltuus.* Pykälä sisältäisi asetuksenantovaltuutuksen. Valtuutusta ehdotetaan täsmennettäväksi voimassa olevan säännökseen verrattuna, koska perustuslakivaliokunta on nykyisessä lausuntokäytännössä edellyttänyt valtuutussäännöksiltä täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta.

4 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2001. Pykälän 2 momentti sisältäisi säännöksen telehallinnosta annetun lain kumoamisesta.

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voitaisiin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

5 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälässä todettaisiin Telehallintokeskuksen oikeuksien ja veloitteiden kuuluvan lain voimaan tultua Viestintävirastolle. Säännös koskisi myös muuten kuin lakisäätteisesti syntyneitä oikeuksia ja velvollisuuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan mitä muualla lainsäädännössä säädetään Telehallintokeskuksesta, koskisi tämän lain tultua voimaan Viestintävirastoa.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Viestintähallinnosta annettavaksi ehdotetun lain 3 §:n nojalla annettaisiin asetus viestintähallinnosta. Asetuksen säännökset vastaisivat pääosin nykyisen telehallinnosta annetun valtioneuvoston asetuksen säännöksiä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2001.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

viestintähallinnosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Viestintävirasto

Viestinnän hallintotehtäviä varten on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimiva Viestintävirasto.

2 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintäviraston tehtävänä on:

1) huolehtia telemarkkinalaissa (396/1997), radiolaissa (517/1988), postitoimintalaissa (907/1993), televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa (744/1998), valtion televisio- ja radiorahastosta annetussa laissa (745/1998) sekä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annetussa laissa (565/1999) sille säädetyistä tehtävistä; sekä

2) hoitaa muut tehtävät, jotka sille muiden säännösten tai liikenne- ja viestintäministeriön määräysten mukaan kuuluvat.

3 §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin lain täytäntöönpanosta sekä muista Viestintävirastoa koskevista asioista, kuten asioiden käsittelemisestä ja ratkaisemisesta Viestintävirastossa, viraston tehtävistä, organisaatiosta, työjärjestyksestä ja henkilöstöä koskevista asioista sekä asioiden valvonnasta muissa viranomaisissa ja toimituksissa.

4 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan telehallinnosta 10 päivänä kesäkuuta 1988 annettu laki (518/1988) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

5 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa Telehallintokeskukselle syntyneet oikeudet ja velvoit-

teet kuuluvat lain voimaan tultua Viestintävirastolle.

Mitä muualla lainsäädännössä säädetään Telehallintokeskuksesta ja sen tehtävistä, koskee tämän lain voimaan tultua Viestintävirastoa.

Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenne- ja viestintäministeri *Olli-Pekka Heinonen*